

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci *Petra Vymětala*
*„Teoretická reflexe proměny pojmu vládnutí ve 20. století
a její ideové zdroje“*

Petr byl mým studentem od prvního ročníku studia na FHS. O zaměření jeho bakalářské práce jsme diskutovali již od počátku jeho studia. Bylo to ovlivněno tím, že jevil poměrně vyhraněný zájem o problematiku moci a politologicky orientovaná témata. S ohledem na jeho pokračující studia na jiné škole jsme vedli diskusi o zaměření jeho bakalářské vždy spíše příležitostně a s ohledem na jeho náročnou studijní situaci. Takto jsme se shodli i na tomto tématu bakalářské práce, které odpovídalo jak jeho celkovým studijním i výzkumným zkušenostem i tematické orientaci fakulty. Objasnění poznávacích souvislostí i problémů, které jsou spojeny s uplatňováním pojmu „governance“, představuje příznivou okolnost pro širší společenskovední diskusi k (relativně tabuizovanému) fenoménu moci. Dohodli jsme se, že práce bude mít teoretickou povahu a pokusí se získat poznatky pomocí srovnání přístupů k pojmu vládnutí, které jsou uplatňovány v různých oborech nebo u prezentovány významnými autory. S ohledem na Petrovu vlastní badatelskou zkušenost jsem ponechal na autorovi, jaký přístup si zvolí.

V úvodu je vymezeno zaměření práce: chce objasnit zvolené pojmové vymezení v pohledu oborů sociálních věd (zejména politologie, sociologie, ekonomie a filozofie) a s pomocí evoluční perspektivy pokrývající vývoj tohoto pojmu v rozměru posledního století. Tento poznávací rámec autorovi umožnil rozlišit mezi starým či tradičním a novým či moderním režimem (modelem) vládnutí (s. 2.). První kapitola je věnována popisu různých přístupů k pojmu moci a správy a jejich uplatňování. Určitou definiční nevyjasněnost se snaží autor překlenout předpokladem, že provoz vládnutí je spojen s udržováním sociálního řádu. Zde upozorňuje na možnosti jeho vymezení (apriorní, aposteriorní) i návaznosti na funkční diferenciaci společnosti. Na závěr kapitoly pak definuje rozlišení mezi „starým“ a „novým“ modelem vládnutí a k tomu využívá vybraný soubor ukazatel. Následující dvě kapitoly pak blíže specifikují charakteristiky obou forem, jejich ideové přístupy i vybrané formy projevu. Teoretickou oporu pro tradiční režim hledá u Giddense (koncepte institucionálního shluku modernity), Habermase (koncepte vzniku veřejné sféry) a M. Webera (koncepte panství). Využívá také obecně přijímanou (evolucionistickou) charakteristiku procesu modernizace. Na závěr druhé kapitoly objasňuje stručně důvody růstu významu státní regulace v ekonomice (Keynes) a hierarchických forem při koordinaci společenských aktivit a institucí v období první poloviny minulého století. Interpretaci nových forem vládnutí spojuje s diskusí o problémech současných institucionálních změn (globalizace, komplexita, decentralizace, deregulace, reflexivita, sítě, občanství). Využívá také argumentaci, kterou v tomto směru nabízejí koncepte postindustrialismu, postfordismu a postmodernismu. Závěrečná část kapitoly se (symetricky s předcházející kapitolou) věnuje problémům státní regulace ekonomických procesů a uzavírá výklad sondou do Foucaultova pojetí vztahu moci a vědění. Závěrečná diskuse shrnuje získané poznatky: vymezuje soubor faktorů ovlivňujících vývoj forem vládnutí, které autor pojmově zachycuje jako přechod od tradičního k modernímu režimu vládnutí.

Při hodnocení práce musím konstatovat, že autor si zvolil značně náročný přístup: chce nahlédnout pojem vládnutí v kontextu jeho reflexe ve vybraných sociálních a humanitních vědách a současně prostřednictvím historicky významných faktorů, které jsou také těmito obory studovány. Takový přístup lze zvládnout jen pomocí značného zobecnění, které může snadno sklouznout do přehledové podoby a oslabit interpretační sílu práce. K tomu také podle mého

názoru došlo. Práce podává dobrý přehled významných faktorů ovlivňujících formy vládnutí a uvádí dostatečné důvody pro jejich klasifikaci jako „starých“ a „nových“, avšak nedostatečně postupuje v interpretaci takto široce pojatých souvislostí. Nejsou dostatečně zachyceny jak souvislosti mezi těmito faktory, tak využita interpretační síly jednotlivých koncepcí ve vztahu k analyzovanému pojetí „governance“.

Práce je čtivá, opírá se přirozeně o široký kruh odborné literatury a po formální stránce jsem neshledal podstatné nedostatky (kromě častých překlepů a formulačních nepřesností, které však bylo možné v dané větě domyslet).

Chci využít některé příklady, které moji výše uvedenou námitku ilustrují. Autor oprávněně využívá Giddensovu koncepci institucionálního shluku modernity, aby ozřejmil institucionalizovaný (sociálně uspořádaný) rámce tvorby moci v moderní společnosti a úlohu státu v něm. Nevyužil však plně poznávací sílu tohoto přístupu (Giddens využívá Foucaultovo pojetí dohledu, avšak zároveň se odlišuje od tohoto autora tím, že upozorňuje na vyvažující sílu hnutí za svobodu projevu ve vztahu ke zdokonalujícímu se dohledu státu; uplatňuje koncepci diarchické povahy moderní moci, což by naopak přispělo k plastičtější interpretaci Foucaulta). Oprávněně autor uvádí Giddense, Habermase a Webera jako relevantní autory pro diskusi o povaze moci, avšak nevyužívá rozdílné přístupy ke zdůvodňování moci jako nezbytného faktoru demokraticky založené společnosti. Druhý příklad se týká argumentace ve prospěch nového režimu vládnutí. Oprávněně lze využít zmiňované teoretické přístupy (postindustrialismus, postfordismus, postmodernismus) pro charakteristiku probíhajících změn v povaze moci v současných společnostech, avšak autor interpretuje tyto přístupy v obecných souvislostech, aniž by využil jejich přístup k problému povahy a zdrojů moci i vládnutí.

I s ohledem na připomínky k práci, které mohou být i „bohatší“ (což nabízí zvolený přístup k bakalářské práci), chci konstatovat, že autor prezentuje v práci schopnost k odborné práci, zvolil si náročné téma a doložil ho přehlednou argumentací o stavu diskuse k němu.

Návrh kreditního hodnocení: práci hodnotím jako velmi dobrou s kreditovým hodnocením v rozsahu 25-26 bodů.

Müller Karel,
V Černošicích, 12. 6. 2008